

Information till registrerade

enligt personuppgiftslagen

Datainspektionens allmänna råd

Innehåll

Inledning	5
Information som skall lämnas självmant (23–25 §§)	6
Uppgifter som samlas in direkt från den registrerade	6
Uppgifter som samlas in från annan källa	7
Vem skall informeras?	9
Vad skall informationen innehålla?	9
Muntlig eller skriftlig information?	10
Hur ofta skall information lämnas?	12
Undantag	13
Information som skall lämnas efter ansökan (26 §)	19
Vem har rätt till information?	19
Vad skall informationen innehålla?	20
Ansökans utformning	22
När skall information lämnas?	22
Undantag	23
Sekretess och tystnadsplikt (27 §)	24
Noter och referenser	26
Beteckningar (3 §)	27
Bestämmelser om information till den registrerade (23–27 §§)	28

Denna skrift innehåller allmänna råd när det gäller personuppgiftslagens (1998:204), PuL, krav på information till den registrerade.

Det är den personuppgiftsansvarige som ytterst ansvarar för att information lämnas även om någon annan har fått till uppgift att informera den registrerade.

Enligt övergångsbestämmelserna till PuL skall datalagen fortfarande tillämpas övergångsvis för behandlingar av personuppgifter som påbörjats före den 24 oktober 1998. De personuppgiftsansvariga bör under denna övergångstid anpassa sin verksamhet så att de krav som ställs i PuL är uppfyllda den 1 oktober 2001 då denna lag blir tillämplig.

*Datainspektionens råd/rekommendationer om tillämpningen av PuL är inte bindande utan anger hur den personuppgiftsansvarige kan eller bör handla i ett viss avseende. Råden är markerade med **fetstil**. För att underlätta läsningen har tillämplig lagtext bifogats.*

Stockholm i maj 2000

Inledning

Syftet med PuL är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks när personuppgifter behandlas. En viktig del i integritetsskyddet är att den som uppgifterna gäller informeras om de behandlingar som utförs.

PuL:s bestämmelser gäller när behandlingen – t.ex. insamling, registrering, lagring – är helt eller delvis automatiserad. PuL gäller även för manuell behandling av personuppgifter, om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Om behandling av personuppgifter sker uteslutande för privata ändamål gäller inte PuL.

Om det i en annan lag eller förordning, t.ex. 11 § vårdregisterlagen, finns bestämmelser om informationsskyldigheten som avviker från PuL gäller de bestämmelserna i stället för reglerna i PuL.

Den personuppgiftsansvarige skall på eget initiativ informera om behandlingen av personuppgifter (23–25 §§ PuL). Man behöver dock inte informera om sådant den registrerade kan förut-sättas känna till.

Den personuppgiftsansvarige är också skyldig att efter skriftlig ansökan en gång per kalenderår gratis lämna information (26 § PuL).

Informationsskyldigheten kan begränsas av bestämmelserna om sekretess och tystnadsplikt (27 § PuL).

Självmant

Efter ansökan

Information som skall lämnas självmant (23–25 §§)

När informationen skall lämnas beror dels på hur uppgifterna har samlats in, dels på hur de är avsedda att användas. Reglerna ser olika ut om uppgifterna har samlats in direkt från den registrerade eller om de kommer från en annan källa.

Uppgifter som samlas in direkt från den registrerade

När uppgifterna samlas in direkt från den registrerade skall den personuppgiftsansvarige lämna informationen i anslutning till insamlingen. Om den personuppgiftsansvarige samlar in uppgifter utan att samtidigt tala om vad uppgifterna skall användas till kan behandlingen inte anses ha gått rätt till.¹

Med "samla in" avses samtliga tillvägagångssätt genom vilka den personuppgiftsansvarige kan få personuppgifter från personen själv. Som exempel kan nämnas uppgiftslämnande per telefon, i enkäter, i ansökningshandlingar och via Internet.

Personuppgifter bör hanteras som om de var insamlade från den registrerade själv även när de lämnas av en legal ställföreträdare, t.ex. när en vårdnadshavare lämnar uppgifter om sitt underåriga barn. Se även s. 9.

Om uppgifterna används för nya ändamål gäller vad som sägs på s. 8.

Uppgifter som samlas in från annan källa

När uppgifter samlas in från någon annan källa än den registrerade gäller skyldigheten att lämna information både när uppgifterna har samlats in direkt från någon annan personuppgiftsansvarig, t.ex. genom samkörning av register eller muntligt uppgiftslämnande, och när uppgifterna har samlats in på något annat sätt, t.ex. ur tidningar, från TV och radio eller från Internet.

Enligt huvudregeln skall information lämnas redan när uppgifterna registreras. Det innebär att information skall lämnas i samband med att personuppgifterna matas in i en dator eller sorteras in i ett sådant manuellt register som omfattas av lagen. Att den personuppgiftsansvarige av praktiska skäl dröjer något med att lämna informationen får accepteras.

Information bör lämnas snarast och senast fyra veckor efter det att uppgifterna har registrerats, om inte uppgifterna dessförinnan behandlas på annat sätt än genom att lagras.

Om uppgifterna har samlats in från annan källa än den registrerade och är avsedda att lämnas ut till tredje man behöver information om behandlingen av uppgifterna inte lämnas när de registreras utan först när de lämnas ut för första gången (24 § första stycket). Vad som avses med tredje man framgår av definitionen i 3 § PuL, se s. 27.

Informationen kan omfatta nödvändiga upplysningar om såväl den behandling som den personuppgiftsansvarige redan har utfört som den behandling tredje man planerar att utföra. På detta sätt kan tredje man slippa informera särskilt om sin behandling eftersom information inte behöver

När uppgifter lämnas ut till tredje man

lämnas om sådant som den registrerade redan känner till, se s. 14. När uppgifterna är avsedda att lämnas ut till tredje man finns det inte några restriktioner om hur lång tid som får förflyta efter registreringen innan information lämnas. Informationsplikten börjar gälla först när uppgifterna lämnas ut till tredje man.

Om den personuppgiftsansvarige avser att behandla personuppgifterna också för andra ändamål, måste dock information om behandlingen lämnas i anslutning till att uppgifterna registreras.

Om lång tid förflyter innan uppgifterna lämnas ut till tredje man bör information även i dessa fall lämnas tidigare, t.ex. i samband med att uppgifterna registreras.

Om uppgifter används för nya ändamål

Om information har lämnats, behöver inte den personuppgiftsansvarige informera den registrerade för att få använda redan insamlade personuppgifter för nya ändamål som inte är oförenliga med de ursprungligen bestämda.² Detta gäller oavsett hur uppgifterna har samlats in.

Av 9 § andra stycket PuL följer att en behandling av personuppgifter för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål inte skall anses som oförenlig med de ändamål för vilka uppgifterna ursprungligen samlades in.

Om däremot personuppgifterna skall behandlas för ändamål som är *oförenliga* med de ursprungligen bestämda, måste den registrerade informeras. För att en behandling för nya ändamål skall få utföras måste den givetvis vara förenlig med övriga bestämmelser i PuL.

Vem skall informeras?

Av PuL framgår att informationen skall lämnas till den registrerade.

Även om den registrerade är underårig (dvs. under 18 år) eller har god man eller förvaltare bör information lämnas till den registrerade om han eller hon själv kan tillgoda sig informationen. Är så inte fallet bör informationen i stället kunna lämnas till den underåriges vårdnadshavare eller i förekommande fall till en god man eller förvaltare. Om vårdnaden om den underåriga är gemensam bör information lämnas till båda vårdnadshavarna. Beträffande registrerad som har fyllt 15 år bör information normalt lämnas till den underåriga själv. Med beaktande av bl.a. uppgifternas art och grad av känslighet bör den personuppgiftsansvarige göra en bedömning av om information även bör lämnas till vårdnadshavaren.

Vid tillämpningen av denna rekommendation måste reglerna om sekretess och tystnadsplikt beaktas.

Vad skall informationen innehålla?

Den information som den personuppgiftsansvarige är skyldig att lämna själv skall innehålla uppgift om den personuppgiftsansvariges identitet, ändamålen med behandlingen och all övrig information som behövs för att den registrerade skall kunna ta till vara sina rättigheter i samband med behandlingen.

Som exempel på "all övrig information" anges i PuL: information om mottagarna av uppgifterna, skyldighet att lämna uppgifter³ och rätten att ansöka om information och få rättelse. I fråga om information om mottagarna av uppgifterna bör det räcka att lämna information om "de kategorier som mottar uppgifterna".⁴ Mottagarna behöver alltså inte alltid namnges.

Informationen om den personuppgifts-ansvariges identitet bör innehålla uppgift om namn, adress, telefonnummer och i förekommande fall organisationsnummer och e-post adress.

Om uppgifterna har samlats in från någon annan än den registrerade bör den personuppgiftsansvarige informera den registrerade om kategorin av uppgifter som behandlingen gäller. Som exempel kan nämnas namn, personnummer, nationalitet, civilstånd, anställningsförhållanden, ekonomiska förhållanden och hälsotillstånd.

Muntlig eller skriftlig information?

Informationen till den registrerade måste inte lämnas skriftligen utan kan även lämnas muntligen. Det är den personuppgiftsansvarige som har bevisbördan för att den registrerade har fått den information som krävs och det är därför i dennes intresse att den information som lämnas är tydlig och begriplig för den registrerade.

Omständigheterna i det enskilda fallet är avgörande för om information bör lämnas muntligen eller skriftligen, t.ex. genom att ett meddelande

sänds till den registrerade per post. Kravet på att informationen skall vara tydlig innebär också att det inte kan anses tillräckligt att information lämnas bara genom annonser i massmedia. Att information lämnas genom tydliga anslag kan i vissa fall godtas under förutsättning att samtliga registrerade har haft möjlighet att se anslaget.

Information bör lämnas på följande sätt:

När personuppgifter samlas in från den registrerade själv:

- **När personuppgifter samlas in från den registrerade vid telefonkontakt eller annan muntlig kontakt bör informationen lämnas muntligen. Den muntliga informationen kan även kompletteras med t.ex. en broschyr.**
- **När personuppgifterna samlas in skriftligen bör informationen lämnas i en särskild ruta eller liknande på det frågeformulär eller den blankett som den registrerade fyller i.**
- **När personuppgifter samlas in i samband med användning av Internet, t.ex. i form av s.k. loggar, bör informationen lämnas på en inloggningsbild eller liknande.**
- **Om en internetoperatör själv behandlar personuppgifter, abonnemangsuppgifter, trafikdata etc. i större och mer kontinuerlig omfattning bör information lämnas i samband med att abonnemanget tecknas.**
- **När behandling av personuppgifter kan komma att ske i samband med användning av olika former av kort för t.ex. inköp, resor, inpassering och liknande bör information lämnas i samband med att avtal träffas om användningen av kortet.**

När personuppgifter samlas in från någon annan källa än den registrerade själv och information skall lämnas när uppgifterna registreras.

- **Informationen bör normalt lämnas genom att ett meddelande sänds med posten till den registrerade.**

När personuppgifter samlas in från någon annan källa än den registrerade själv och information behöver lämnas senast i samband med att uppgifterna används för att vidta åtgärder som rör den registrerade.

- **När åtgärden innebär att skriftlig kontakt tas med den registrerade bör information lämnas i det meddelande rörande åtgärden som tillställs den registrerade.**
- **När åtgärden innebär att telefonkontakt tas med den registrerade bör informationen lämnas muntligen. Den muntliga informationen kan även kompletteras med t.ex. en broschyr.**

Den personuppgiftsansvarige bör inom den egna organisationen utforma klara rutiner för hur information skall lämnas både när uppgifter om en person samlas in från personen själv och när personuppgifter samlas in från någon annan källa än den registrerade.

Hur ofta skall information lämnas?

Det finns ingen skyldighet för den personuppgiftsansvarige att mer än en gång lämna information om de personuppgifter som har samlats in vid ett tillfälle. De insamlade uppgifterna kan behandlas

för de ändamål som angetts vid insamlingen och för alla andra ändamål som inte är oförenliga med de ursprungliga ändamålen utan att de registrerade behöver informeras på nytt. Inte heller behöver information lämnas varje gång uppgifterna lämnas ut till någon annan under förutsättning att information om åtminstone de aktuella kategorierna av mottagare redan har lämnats.

Om uppgifterna lämnas ut till någon annan för vidare behandling måste denne informera de registrerade om sin behandling av uppgifterna om den registrerade inte redan känner till den.

Även om personuppgifter har samlats in vid flera tillfällen kan det under vissa förutsättningar vara tillräckligt att lämna information bara en gång. Avsikten kan vara att den personuppgiftsansvarige fortlöpande skall samla in uppgifter om en och samma person. Det kan t.ex. vara fråga om en bank som regelbundet för kontoredovisning hämtar in uppgifter om vilka betalningstransaktioner den registrerade har gjort i olika affärer eller i andra banker. Det bör då vara tillräckligt att lämna information bara en gång – i samband med att uppgifterna registreras första gången – under förutsättning att den registrerade då får information om bl.a. vilka kategorier av uppgifter som kommer att hämtas in och behandlas.⁵

Undantag

Det finns tre undantag från skyldigheten att lämna information självmant. Det första som tas upp gäller oberoende av hur uppgifterna samlats in medan de följande två endast gäller när uppgifterna har samlats in från en annan källa än den registrerade.

Sådant som den registrerade känner till

Information behöver inte självmant lämnas om sådant som den registrerade redan känner till (25 §). Det innebär t.ex. att information inte behöver lämnas om den registrerade redan har fått information av den personuppgiftsansvarige i enlighet med annan lagstiftning. Den registrerade kan vidare ha fått information från någon annan än den personuppgiftsansvarige.

Under vissa förutsättningar får den registrerade anses känna till behandlingen även om någon information inte har lämnats av den personuppgiftsansvarige eller någon annan.

Om den registrerade själv har lämnat in personuppgifter till den personuppgiftsansvarige, t.ex. genom att till kommunen lämna in en ansökan om ekonomiskt bistånd, behöver kommunen inte lämna information så länge uppgifterna bara behandlas för de ändamål som den registrerade kan förutse. I en sådan situation får den registrerade anses känna till den personuppgiftsansvariges identitet och ändamålen med behandlingen. Vidare får det anses att den registrerade under nämnda förutsättning inte är i behov av ytterligare information för att kunna tillvarata sina rättigheter.

Bestämmelser i annan lag eller författning

Om det finns bestämmelser om registrerandet eller utlämnandet av personuppgifterna i annan lag eller författning behöver information inte lämnas enligt PuL:s bestämmelser (24 § andra stycket). För att detta undantag från huvudregeln skall gälla måste registrerandet eller utlämnandet vara uttryckligen föreskrivet.⁶

Den som hämtar in uppgifter med stöd av offentlighetsprincipen, dvs. föreskrifterna i 2 kap. tryckfrihetsförordningen om att lämna ut all-

männa handlingar, i syfte att vidare behandla dem kan inte åberopa detta undantag. Den som hämtar in personuppgifter med stöd av offentlighetsprincipen för att använda dem t.ex. i sin marknadsföring måste alltså informera den registrerade (om inte något annat undantag är tillämpligt).

De bestämmelser som finns om arkivmyndigheternas omhändertagande av arkivmaterial är däremot tillräckligt preciserade. När en arkivmyndighet med stöd av författningsbestämmelser tar emot arkivmaterial från myndigheter eller enskilda, behöver arkivmyndigheten således inte informera de registrerade.⁷

I 19 § tredje stycket PuL finns vidare en bestämmelse om utlämnande av personuppgifter för användning i forsknings- och statistikprojekt. Bestämmelsen innebär att den forskare eller statistiker som hämtar in personuppgifter från något annat håll än från den registrerade inte automatiskt behöver informera de registrerade om sin behandling.⁸

Bestämmelser om hur personuppgifter skall registreras eller lämnas ut finns även i andra lagar och författningar. Begreppet ”andra lagar och författningar” omfattar både särskilda registerförfattningar och andra lagar, förordningar och föreskrifter som innehåller bestämmelser om registrerande eller utlämnande av personuppgifter. Exempel på särskilda registerförfattningar är:

- lagen (1998:527) om det statliga personadressregistret,
- lagen (1998:544) om vårdregister,
- lagen (1998:620) om belastningsregister och
- lagen (1998:621) om misstankeregister.

Exempel på andra lagar och förordningar som enligt Datainspektionens uppfattning omfattas av det aktuella undantaget är:

- 51 § socialtjänstlagen (1980:620),
- 15 kap. 1 och 2 §§ sekretesslagen (1980:100) och
- förundersökningskungörelsen (1947:948).

Omöjligt eller oproportionerligt stor arbetsinsats

Om det visar sig vara omöjligt eller om det skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats att informera om behandlingen av personuppgifterna när de registreras, behöver information inte lämnas förutsatt att uppgifterna inte skall användas för att vidta åtgärder som rör den registrerade (24 § tredje stycket).

För att det skall anses omöjligt att lämna information krävs som regel att försök att lämna information har gjorts, t.ex. när det gäller att nå personer utan fast adress eller personer i utlandet.

För att avgöra om det skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats att lämna information bör en helhetsbedömning göras av samtliga relevanta omständigheter. Bedömningen behöver normalt inte göras beträffande varje registrerad för sig utan för hela den behandling av personuppgifter som skall utföras. Bedömningen behöver normalt göras endast en gång i samband med den ursprungliga insamlingen av personuppgifter. Om den personuppgiftsansvarige sedan rättar eller kompletterar uppgifterna för endast ett fåtal registrerade, t.ex. de som bytt adress eller fått ändrad inkomst, behöver information inte lämnas till dessa även om det bara skulle innebära en liten arbetsinsats.

Omständigheter som bör beaktas är:

- **antalet registrerade,**
- **tillgång till eller avsaknad av adress och telefonnummer eller andra uppgifter för att möjliggöra information,**
- **arten av behandlade personuppgifter (t.ex. om uppgifterna är ingående eller av ömtålig karaktär),**
- **de särskilda integritetsrisker som kan vara förknippade med behandlingen,**
- **det intresse den registrerade kan antas ha av att bli informerad,**
- **behandlingens ändamål samt**
- **de kompensatoriska åtgärder som kan vidtas (t.ex. anslag på platser där de registrerade kan antas finnas, annonsering, informationsbroschyrer samt information via Internet och den personuppgiftsansvariges webbplats).**

Om uppgifterna används för att vidta åtgärder som rör den registrerade skall information lämnas senast i samband med att åtgärden vidtas.

Bestämmelsen gäller bara i de fall information inte har lämnats därför att det visat sig omöjligt eller skulle ha inneburit en oproportionerligt stor arbetsinsats att lämna informationen, se s. 16.

Regeln är alltså inte tillämplig om information inte har lämnats därför att det finns författningsbestämmelser om registrerandet eller utlämnandet av uppgifterna.

Bestämmelsen finns för att den registrerade inte skall utsättas för en åtgärd utan att få reda på vilken behandling av uppgifter som ligger bakom den. Det är en s.k. skyddsåtgärd som föreskrivs i EG-direktivet 95/46/EG. Ett exempel är att om en

Uppgifter som används för att vidta åtgärder

personuppgiftsansvarig för direktmarknadsföring har samlat in uppgifter om så många personer att det skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats att informera dem alla när uppgifterna registreras, måste information lämnas senast i reklamutskicket.

Vad som är "åtgärder som rör den registrerade" bör inte tolkas alltför snävt. Utöver utsändande av reklam bör bl.a. telefonkontakt med den registrerade eller nekande av en förmån eller någon annan nyttinghet, t.ex. ett lån eller ett sökt bidrag, anses utgöra en sådan åtgärd. Enbart ett utlämnande till tredje man innebär dock inte i detta sammanhang en sådan åtgärd som utlöser informationsplikten.

Information som skall lämnas efter ansökan (26 §)

Vem har rätt till information?

Alla som skriftligen ansöker om information har rätt att få det gratis en gång per kalenderår. Informationen skall lämnas skriftligen, vilket innebär att den måste vara uttryckt i text men att texten kan finnas på papper likväl som i elektronisk form. Vad som är lämpligt i det enskilda fallet avgörs bl.a. med beaktande av uppgifternas art. Den information som lämnas skall vara begriplig för den registrerade. Då information lämnas efter ansökan är det, till skillnad mot vad som gäller den information som skall lämnas självmant, inte tillåtet att utelämna sådan information som den registrerade redan känner till.

Alla registrerade som förstår vad åtgärden innebär bör kunna ansöka om information även om de är underåriga (dvs. under 18 år), har god man eller förvaltare. Om den registrerade själv inte kan tillgodogöra sig den information som omfattas av ansökan bör en ansökan av vårdnadshavare eller i förekommande fall god man eller förvaltare accepteras.

Vid tillämpningen av denna rekommendation måste reglerna om sekretess och tystnadsplikt beaktas.

Det är viktigt att informationen sänds till rätt person. Normalt kan informationen sändas till den adress som finns registrerad hos den personuppgiftsansvarige. Om

sökanden uppger en annan adress bör förhållandena utredas närmare och eventuellt bör adresserna kontrolleras mot folkbokföringen. Mycket känslig information bör skickas med rekommenderat brev.

Vad skall informationen innehålla?

Den personuppgiftsansvarige skall lämna besked *om personuppgifter som rör den sökande behandlas eller ej.*

Vilka uppgifter som behandlas

Behandlas sådana uppgifter är den personuppgiftsansvarige bl.a. skyldig att lämna information om *vilka uppgifter om den sökande som behandlas.* Avsikten är att den personuppgiftsansvarige från sina register eller andra samlingar av personuppgifter skall lämna ett utdrag med alla de upplysningar som är att anse som personuppgifter beträffande de registrerade. När personuppgifter behandlas automatiserat skall alltså information om vilka uppgifter som behandlas ges genom att den registrerade erhåller en datautskrift. När det gäller manuell behandling av personuppgifter skall information istället lämnas genom att den registrerade erhåller en kopia av de personuppgifter som finns i det manuella registret.

Även blockerade uppgifter om den registrerade och information om blockeringen skall tas med i utdraget.

Det är bara de uppgifter som finns hos den personuppgiftsansvarige när han eller hon lämnar information som måste lämnas ut.⁹ Något undantag från skyldigheten att lämna information när det innebär en omöjlig eller opropotionerligt stor arbetsinsats finns inte i PuL.

Den personuppgiftsansvarige kan dock bara anses skyldig att utnyttja de sök- och sammanställningsmöjligheter som han eller hon har tillgång till för att få fram information att lämna till den registrerade. För vissa personuppgiftsansvariga kan det finnas sökbegränsningar enligt särskilda registerförfattningar. De personuppgiftsansvariga får i dessa fall inte utföra vissa sökningar även om det är tekniskt möjligt.¹⁰

Att den information som lämnas skall vara begriplig innebär att koder och liknande antingen skall förklaras eller skrivas ut i klartext. Det innebär däremot inte en skyldighet att förklara t.ex. medicinska eller tekniska termer. Det finns inte heller någon uttrycklig skyldighet att översätta uppgifterna om den registrerade inte förstår svenska.

Den personuppgiftsansvarige är vidare skyldig att informera den registrerade om *varifrån uppgifterna har hämtats och ändamålen med behandlingen*.

När det gäller information om varifrån uppgifterna kommer behöver den personuppgiftsansvarige bara lämna den information som finns tillgänglig för honom eller henne. Den personuppgiftsansvarige behöver alltså inte hålla reda på varifrån uppgifterna har hämtats, men vet han eller hon det när den registrerade ansöker om information skall det uppges.¹¹

Information skall lämnas om *vilka mottagare eller kategorier av mottagare som uppgifterna har lämnats ut till*. En förhållandevis allmän information bör kunna godtas, t.ex. Socialstyrelsen, Stockholms universitet och företag inom en viss koncern.

Källa och ändamål

Mottagare

Ansökans utformning

En ansökan om registerutdrag skall göras skriftligen och vara undertecknad av den sökande själv. Det innebär att ansökan måste göras på papper. Några ytterligare krav på utformningen av ansökan anges inte i PuL eller någon annan författning. För de personuppgiftsansvariga som behandlar stora mängder personuppgifter kan det innebära betydande svårigheter att få fram information att lämna till den registrerade. Arkivmyndigheter, som tar emot samlingar av uppgifter med olikartad struktur från många håll, är ett exempel.

De myndigheter och andra personuppgiftsansvariga som i stor utsträckning behandlar personuppgifter kan som en serviceåtgärd tillhandahålla ansökningsblanketter där den registrerade har möjlighet att närmare precisera vilken uppgiftssamling som ansökan avser samt uppge sitt namn, personnummer och adress. Det kan dock inte krävas av den registrerade att han eller hon skall använda viss blankett eller känna till var den efterfrågade uppgiften finns.

När skall information lämnas?

Information skall lämnas inom en månad från det att ansökan gjordes. Om det finns särskilda skäl får information dock lämnas senast fyra månader efter det att ansökan gjordes. Särskilda skäl kan vara att personuppgifterna är krypterade, att sökmöjligheterna annars är begränsade eller att den personuppgiftsansvarige har många personuppgifter uppdelade på olika register eller andra datasamlingar.¹²

Om information inte lämnas inom en månad bör den personuppgiftsansvarige underrätta den registrerade om dröjsmålet och om skälet för detta.

Undantag

Information behöver inte lämnas om personuppgifter i löpande text som inte har fått sin slutliga utformning när ansökan görs eller som utgör minnesanteckningar eller liknande.

Med löpande text avses information som inte har strukturerats så att sökningar av personuppgifter underlättas. Löpande text som är avsedd att tid efter annan ändras eller kompletteras och således aldrig kommer att få någon slutlig utformning omfattas inte av undantaget.¹³ Eftersom det skall vara fråga om personuppgifter i text omfattas inte heller personuppgifter i form av t.ex. bild- och ljudupptagningar av undantaget.

Undantaget för löpande text som inte fått sin slutliga utformning när ansökan görs eller som utgör minnesanteckningar eller liknande gäller inte om personuppgifterna har lämnats ut till tredje man, om uppgifterna behandlas enbart för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål eller om uppgifterna har behandlats under längre tid än ett år när ansökan görs.

Sekretess och tystnadsplikt (27 §)

Reglerna om sekretess och tystnadsplikt för myndigheter går före reglerna om skyldigheten att lämna information. Det innebär att bestämmelserna om informationsskyldighet i PuL inte gäller om det är särskilt föreskrivet i en lag eller någon annan författning eller i ett beslut som har meddelats med stöd av en författning att uppgifterna inte får lämnas ut till den registrerade.

Huvudregeln är dock att bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt till skydd för enskild inte hindrar att någon får reda på uppgifter om sig själv, se 14 kap. 4 § sekretesslagen. Som ett exempel på ett undantag härifrån kan nämnas 7 kap. 3 § sekretesslagen som behandlar frågan om sekretess i förhållande till den vård- och behandlingsbehövande själv.

I den utsträckning bestämmelserna i PuL innebär att information skall lämnas till den registrerades vårdnadshavare eller i förekommande fall en god man eller förvaltare måste den personuppgiftsansvarige pröva om sekretessreglerna tillåter att information rörande den registrerade lämnas ut till denne, se t.ex. 7 kap. 5 § och 14 kap. 4 § andra stycket sekretesslagen.

Någon motsvarighet till bestämmelsen om rätt för en enskild att förfoga över sekretess som gäller till hans skydd finns dock inte i fråga om sekretess till skydd för andra intressen. Som exempel på sekretess till skydd för andra intressen än enskilda förhållanden kan nämnas 5 kap. 1 § sekretesslagen om sekretess för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål m.m.

och 6 kap. 7 § nämnda lag om sekretess för uppgift med anledning av rättstvist.

En personuppgiftsansvarig som inte är myndighet får i motsvarande fall som avses i sekretesslagen vägra att lämna ut uppgifter till den registrerade. Bakgrunden är att genom informationsreglerna i PuL har ett slags "offentlighetsprincip" kommit att gälla gentemot den registrerade även för andra än myndigheter. Därigenom har det även på den privata sidan uppstått ett behov av bestämmelser som gör det möjligt att i vissa fall vägra att lämna information till den registrerade. Enskilda kan exempelvis i lika hög grad som en myndighet ha ett befogat intresse av att kunna hemlighålla personanknuten information som har samlats in inför en domstolsprocess, om det kan antas att ett utlämnande av informationen skulle försämra företagets ställning som part i rättegången. I försäkringsverksamhet registreras inte sällan uppgifter om att en person misstänks för försäkringsbedrägeri eller annan brottslig verksamhet. Internationella organisationer kan ha sammanställningar av uppgifter om personer som misstänks ha gjort sig skyldiga till brott mot de mänskliga rättigheterna. Uppgifterna bör inte behöva lämnas ut medan utredning pågår.¹⁴

Undantaget från informationsskyldigheten i PuL gäller alltså bara i den utsträckning det är särskilt föreskrivet att uppgifterna inte får lämnas ut.

När information skall lämnas efter ansökan bör den personuppgiftsansvarige först producera en fullständig datautskrift eller vid manuell behandling en kopia av personuppgifterna för att sedan stryka/utesluta de uppgifter som inte får lämnas ut.

Noter och referenser

- 1 Regeringens proposition 1997/98:44 Personuppgiftslag s. 78.
- 2 Betänkande av Datalagskommittén SOU 1997:39 Integritet, Offentlighet, Informationsteknik s. 384.
- 3 Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. I artikel 10 punkt c) står "huruvida det är obligatoriskt eller frivilligt att besvara frågorna samt eventuella följder av att inte svara".
- 4 Artikel 10 och 11 i EG-direktivet 95/46/EG.
- 5 SOU 1997:39 s. 384 f.
- 6 Artikel 11 punkt 2 i EG-direktivet 95/46/EG.
- 7 SOU 1997:39 s. 387 f.
- 8 Prop. 1997/98:44 s. 128 och SOU 1997:39 s. 304 f.
- 9 Prop. 1997/98:44 s. 132
- 10 Prop. 1997/98:44 s. 82 f. och SOU 1997:39 s. 392 f.
- 11 Prop. 1997/98:44 s. 81 f. och SOU 1997:39 s. 389.
- 12 Prop. 1997/98:44 s. 82.
- 13 Prop. 1997/98:44 s. 132 f. och SOU 1997:39 s. 391.
- 14 Prop. 1997/98:44 s. 85.

Övriga källor

Öman/Lindblom, Personuppgiftslagen En kommentar, första upplagan, 1998

Beteckningar (3 §)

I dessa allmänna råd används de beteckningar som anges i 3 § personuppgiftslagen. Beteckningarna har samma betydelse här som i lagen.

Behandling

Varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, t.ex. insamling, registrering, organisering, lagring och bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.

Blockering

En åtgärd som vidtas för att personuppgifterna skall vara förknippade med information om att de är spärrade och om anledningen till spärren och för att personuppgifterna inte skall lämnas ut till tredje man annat än med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Mottagare

Den till vilken personuppgifter lämnas ut. När personuppgifter lämnas ut för att en myndighet skall kunna utföra sådan tillsyn, kontroll eller revision som den är skyldig att sköta, anses dock inte myndigheten som mottagare.

Personuppgifter

All slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.

Personuppgiftsansvarig

Den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter.

Den registrerade

Den som en personuppgift avser.

Samtycke

Varje slag av frivillig, särskild och otvetydig viljeyttring genom vilken den registrerade, efter att ha fått information, godtar behandling av personuppgifter som rör honom eller henne.

Tredje man

Någon annan än den registrerade, den personuppgiftsansvarige, personuppgiftsombudet, personuppgiftsbiträdet och sådana personer som under den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbiträdets direkta ansvar har befogenhet att behandla personuppgifter.

Bestämmelser om information till den registrerade (23–27 §§)

23 § PuL

Om uppgifter om en person samlas in från personen själv, skall den personuppgiftsansvarige i samband därmed självmant lämna den registrerade information om behandlingen av uppgifterna.

24 § PuL

Om personuppgifterna har samlats in från någon annan källa än den registrerade, skall den personuppgiftsansvarige självmant lämna den registrerade information om behandlingen av uppgifterna när de registreras. Är uppgifterna avsedda att lämnas ut till tredje man, behöver informationen dock inte ges förrän uppgifterna lämnas ut för första gången.

Information enligt första stycket behöver inte lämnas, om det finns bestämmelser om registrerandet eller utlämnandet av personuppgifterna i en lag eller någon annan författning.

Information behöver inte heller lämnas enligt första stycket, om detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats. Om uppgifterna används för att vidta åtgärder som rör den registrerade, skall dock information lämnas senast i samband med att så sker.

25 § PuL

Information enligt 23 eller 24 § skall omfatta

- a) uppgift om den personuppgiftsansvariges identitet,
- b) uppgift om ändamålen med behandlingen, och
- c) all övrig information som behövs för att den registrerade skall kunna ta till vara sina rättigheter i samband med behandlingen, såsom information om mottagarna av uppgifterna, skyldighet att lämna uppgifter och rätten att ansöka om information och få rättelse.

Information behöver dock inte lämnas om sådant som den registrerade redan känner till.

26 § PuL

Den personuppgiftsansvarige är skyldig att till var och en som ansöker om det en gång per kalenderår gratis lämna besked om personuppgifter som rör den sökande behandlas eller ej. Behandlas sådana uppgifter skall skriftlig information lämnas också om

- a) vilka uppgifter om den sökande som behandlas,
- b) varifrån dessa uppgifter har hämtats,
- c) ändamålen med behandlingen, och
- d) till vilka mottagare eller kategorier av mottagare som uppgifterna lämnas ut.

En ansökan enligt första stycket skall göras skriftligen hos den personuppgiftsansvarige och vara undertecknad av den sökande själv. Information enligt första stycket skall lämnas inom en månad från det att ansökan gjordes. Om det finns särskilda skäl för det, får information dock lämnas senast fyra månader efter det att ansökan gjordes.

Information enligt första stycket behöver inte lämnas om personuppgifter i löpande text som inte fått sin slutliga utformning när ansökan gjordes eller som utgör minnesanteckning eller liknande. Vad som nu sagts gäller dock inte om uppgifterna har lämnats ut till tredje man eller om uppgifterna behandlas enbart för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål eller, när det gäller löpande text som inte fått sin slutliga utformning, om uppgifterna har behandlats under längre tid än ett år.

27 § PuL

I den utsträckning det är särskilt föreskrivet i lag eller annan författning eller i beslut som har meddelats med stöd av författning att uppgifter inte får lämnas ut till den registrerade gäller inte bestämmelserna i 23–26 §§. En personuppgiftsansvarig som inte är myndighet får därvid i motsvarande fall som avses i sekretesslagen (1980:100) vägra att lämna ut uppgifter till den registrerade.

Foto: ibid/Great Shots

Box 8114, 104 20 Stockholm
Tel: 08-657 61 00 • Fax: 08-652 86 52
e-post: datainspektionen@datainspektionen.se
webbplats: www.datainspektionen.se

ISSN 1100-3308
Pris: 50:- (inkl.moms)